

سهم اقتصاد دیجیتال در ایران

می دهد. به عنوان مثال سهم اقتصاد دیجیتال از تولید ناخالص داخلی چین، به عنوان دومین قدرت اقتصادی دنیا، ۴۱ درصد است و کشورها به اقتصاد دیجیتالی به عنوان یک فرصت تاریخی برای جهش اقتصادی نگاه می کنند. حجم اقتصاد دیجیتال امارات تا سال ۲۰۳۱ به بالای ۴۰ میلیارد دلار خواهد رسید. عربستان سعودی نیز بر اساس شاخص بلوغ GovTech بانک جهانی برای سال ۲۰۲۲، بهترین رشد در منطقه و سومین رشد در سطح جهان به دلیل تحول در دولت دیجیتال خود است. با این حال سهم اقتصاد دیجیتال در ایران را می توان با توسعه استفاده از ابزارهای هوش مصنوعی در صنعت مالی به میزان قابل توجهی افزایش داد.

سهم اقتصاد دیجیتال به ۱۰ درصد می رسد

در حال حاضر قانون برنامه هفتم توسعه راهنمای مسیر اقتصاد دیجیتالی در کشور است و بین ۵ تا ۷ درصد از قوانین آن به طور مستقیم و غیرمستقیم به توسعه سهم اقتصاد دیجیتالی از تولید ناخالص داخلی مرتبط است. با توجه به اسناد بالادستی که در کشور وجود دارد به ویژه احکام قید شده در برنامه هفتم توسعه قرار است سهم ۱۰ درصدی از اقتصاد دیجیتال در تولید ناخالص ملی تا پایان سال ۱۴۰۷ محقق شود. هوش مصنوعی، رایانش ابری، امنیت سایبری، تحلیل کلان داده ها، واقعیت افزوده و اینترنت اشیا فناوری های کلیدی تشکیل دهنده زیست بوم اقتصاد دیجیتال هستند. بدون تردید هوش مصنوعی و الگوریتم های مرتبط با آن مهم ترین نقش را در بین فناوری های نوظهور در زیست بوم اقتصاد دیجیتال کشور دارند و توسعه به کارگیری فناوری های هوش مصنوعی، کاربردپذیری فناوری های نوظهور دیگری را - مانند متاورس - در پی خواهد داشت.

حوزه اقتصاد دیجیتال نیز در سه بخش اصلی تشکیل شده که یک بخش آن سخت افزار و نرم افزار حوزه آی سی تی و تولید محصولات مبتنی بر فناوری اطلاعات مانند تولیدات سخت و نرم است، از تجهیزات رایانه ای گرفته تا شبکه و تولید نرم افزارهایی که مشتریان گوناگون به آنها احتیاج دارند. بخش دوم نیز پلتفرم هایی است که در این فضا در قالب اقتصاد پلتفرمی و مبتنی بر فناوری شکل گرفتند و بخش سوم حوزه اقتصاد دیجیتال که جنبه عمومی تر دارد، دیجیتالی شدن اقتصاد است. بدین معنی که در هر جایی هر ظرفیتی که وجود دارد از فناوری برای ارتقای کسب و کارهای معمولی با هدف افزایش بهره وری و سودآوری شان در جامعه بهره گیرند.

اکنون بیش از ۳۰ هزار استارت آپ بزرگ و شرکت فناوری در زیست بوم جهانی فناوری های مالی کار می کنند و در سال های ۲۰۱۹ تا ۲۰۲۴ تعداد استارت آپ ها دو برابر شده است و در سال ۲۰۲۴ حدود ۳/۵ میلیارد نفر از جمعیت کره زمین از پرداخت های دیجیتال در انجام معاملات استفاده و حدود ۶۵ درصد از مردم دنیا حداقل از یک برنامه کاربردی فناوری های مالی استفاده کرده اند. خوشبختانه میزان نفوذ اینترنت و گوشی های هوشمند در ایران طی سالیان اخیر رشد چشمگیری داشته است و این رشد، بستری را فراهم آورده تا شرکت های دانش بنیان و استارت آپ ها بتوانند در آن خدمات خود ارائه دهند و سبب رشد اقتصاد دیجیتال در کشور

ما شده است. هم اکنون سهم اقتصاد دیجیتال در تولید ناخالص ملی ایران حدود ۷/۹ درصد است در حالی که میانگین جهانی آن ۱۵ درصد است، اما حتی در کشورهای همسایه این رقم به ۲۰ درصد هم می رسد. این رقم در کشورهای توسعه یافته به مراتب عدد بالاتری را نشان

فرزانه پیری

روزنامه نگار

اقتصاد دیجیتال (Digital Economy) که اقتصاد اینترنت (Internet Economy) هم نامیده می شود، اقتصادی است که بر پایه تراکنش های تعاملی اینترنتی گذاشته شده. اقتصاد دیجیتال به معنای ارزش آفرینی اقتصادی با بهره گیری از فناوری های نوین است که در هسته آن تولید نرم افزار و سخت افزار، در لایه دوم سکوها و خدمات دیجیتال و در لایه آخر نیز اقتصاد دیجیتالی شده و تجارت الکترونیکی قرار دارد.

اقتصاد دیجیتال مانند تمام پدیده های نوظهور دنیا دارای پتانسیل های نهفته ای است که می تواند با توجه به ظرفیت های موجود در کشور به تکاپو درآید. فناوری های دیجیتال تاثیر زیادی بر بخش های مختلف یک اقتصاد مانند بخش سلامت، آموزش و خدمات دولتی دارند. در دنیای امروز اقتصاد دیجیتال تنها به عنوان یکی از مهم ترین پیشران های رشد اقتصادی نیست، بلکه بسیاری از کشورها آن را به عنوان فرصت طلایی برای توسعه و نوآوری در قرن حاضر می دانند. اقتصاد دیجیتال را می توان در سه سطح مورد بررسی قرار داد. سطح نخست مربوط به فناوری اطلاعات و ارتباطات است که نقش زیرساخت را برای اقتصاد دیجیتال ایفا می کند. شرکت هایی که ظهور و بروز آنها در عصر دیجیتال رخ داده در سطح دوم قرار دارند و در سطح سوم، شرکت هایی هستند که پیش از عصر دیجیتال وجود داشتند و برای نوآوری و سودآوری بیشتر قصد مهاجرت به اقتصاد دیجیتال دارند. میزان رشد اقتصاد دیجیتال هر ساله حدود ۱۰ درصد بوده که این مقدار از رشد سالانه اقتصاد کل دنیا بیشتر است. در بازارهای نوظهور، اقتصاد مبتنی بر اینترنت هر ساله بین ۱۲ الی ۲۵ درصد رشد می کند. بر اساس گزارش های جهانی در سال ۲۰۲۳، ارزش فناوری های دیجیتال در زیست بوم اقتصادی ۲۹۴ میلیارد دلار بوده و عدد امسال ۳۴۰ میلیارد دلار است و تا سال ۲۰۳۲ باید ارزشش به بیش از هزار میلیارد دلار برسد.

رشد ۵۶ درصدی ارزش معاملات تجارت الکترونیکی در سال جاری

ارزش معاملات تجارت الکترونیکی در شش ماه نخست امسال به ۲۱۰۰ همت رسیده که نسبت به مدت زمان مشابه سال گذشته ۵۶ درصد رشد داشته است. تعداد کل معاملات تجارت الکترونیکی نیز به ۲/۲۰۴ میلیارد فقره رسیده که نسبت به مدت زمان مشابه در سال گذشته رشد ۲۰ درصدی رسیده است. این مسأله حکایت از اعتماد مردم نسبت به تجارت الکترونیکی دارد.

داده های گزارش تجارت الکترونیکی سال ۱۴۰۲ نشان می دهد که ارزش معاملات با رشد ۷۴ درصدی به ۳۱۸۸ هزار میلیارد تومان رسیده است. میزان رشد ارزش معاملات در سال ۱۴۰۱، ۴۸ درصد بوده است. پیش بینی می شود که ارزش این معاملات در پایان امسال به ۶۰۰۰ همت برسد.

ارزش معاملات حوزه تجارت الکترونیکی در سال گذشته معادل ۵۱ میلیارد دلار بوده که در ترکیه به عنوان پیششار عرصه تجارت الکترونیکی در منطقه در سال ۲۰۲۳ حدود ۷۸ میلیارد دلار بوده است.

تعداد معاملات تجارت الکترونیکی انجام گرفته در سال ۱۴۰۲ نیز با رشد ۳۱ درصدی به عدد ۳/۹ میلیارد فقره رسیده است. برآوردهای این گزارش که براساس اعداد ثبت شده در سیستم شاپرک بانک مرکزی براساس تراکنش های ثبت شده انجام گرفته، نشان می دهد متوسط مبلغ هر تراکنش تجارت الکترونیکی در سال گذشته ۸۱۵ هزار تومان بوده است.

همچنین در ماه نخست امسال تعداد گواهی امضای الکترونیکی صادر شده در کشور به ۲ میلیون و ۷۹۷ هزار گواهی جدید رسیده که نسبت به مدت زمان مشابه در سال گذشته ۷۹/۵ درصد رشد داشته است. ۴۸ هزار ایماد برای کسب و کارهای اینترنتی در نیمه نخست امسال صادر شده که بیشترین تعداد ایماد به ترتیب در استان های تهران، اصفهان، خراسان رضوی، البرز و فارس صادر شده و استان مرکزی و کردستان در این بین کمترین سهم را دارند.

کسب و کارهای فعال در حوزه تجارت الکترونیکی برای معرفی، ارائه و تبلیغ خود در کنار وبسایتشان، از رسانه های دیگری مانند شبکه های اجتماعی و پیام رسان ها به عنوان رسانه های مکمل استفاده می کنند. در میان انواع رسانه های مکمل که کسب و کارها از آن استفاده می کنند، سهم شبکه های اجتماعی ۴۳ درصد، تلفن (مرکز پشتیبانی تماس) ۲۵ درصد، پیام رسان ها ۲۲ درصد و اپلیکیشن های موبایلی ۱۰ درصد بوده است.

